

פרוטוקול מס. 156

מישיבת ועדת העבודה

יום ב', ב' בסיון, תשל"ה - 12 במאי, 1975, שעה 10.00

נ כ ה ו

חברי הוועדה: היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו

מ. גז

פ. גרופר

ל. דיציאן

ה. זיידל

ח. שמעוני

מוזמנים:

חבר-הכנסת ב.צ. קשת

השר לקליטת העליה ש. רוזן

מ. שרמן - מנכ"ל המשרד לקליטת העליה

א. אלפנדרי - משרד השיכון

י. דומיניץ - מחלקת העליה של הסוכנות

ש. לנדאו - משרד האוצר

ד. כוכבי (

י. נוסבאום) שירות התעסוקה,

א. כהן (משרד העבודה

מזכיר הוועדה:

י. שומרון

ר ש מ ה:

א. דגני

סדר-היום:

מסקנות ועדת העבודה בנושא: בעיות העליה

וקליטת העולים בארץ - הצעה לסדר-היום

של חבר-הכנסת ב.צ. קשת.

=====

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

ה. זיידל:
אני רוצה לנצל את ההזדמנות ששר הקליטה נמצא עמנו כדי לשאול מתי תסיים הוועדה את דיוניה בנושא של אסירי-ציון. לענין זה היו הדים שליליים, היו גם פרסומים ואף נשלחו חוזרים לחברי-הכנסת. אינני יכול להציע עכשיו הצעה, לפי הנוהג דברי הם בגדר שאילתה. אני שואל את היושבת-ראש ואת השר: מתי תסיים את הדיונים על תשלום גימלאות לאסירי ציון?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הוועדה מצדה סיימה את הדיון בנושא והיא מחכה לתשובה של הממשלה, בעקבות אותה ישיבה שבה השתתף שר הקליטה.

השר לקליטת העלייה ש. רוזן: אני מקווה שהענין יסתיים בקרוב. איננו מעוניינים בסחבת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הענין מעיק עלינו. קיבלנו פניות רבות מארגון אסירי ציון. אני פונה לשר בבקשה לעשות כמיטב יכולתו כדי לסיים בהקדם את הפרשה הזו.

ח. שמעוני: קראנו בעתונות על מסיבת העתונאים שקיימו נציגי שכונות העוני בתל-אביב. אני חש שמתעוררת תסיסה רצינית סביב ענין הדיור של שכונות העוני. דיון בהצעה לסדר-היום בנושא של פינוי ובינוי שכונות העוני יכול היה לשמש מנוף רציני לבדיקת הנושא. הצעתי שנבקר בשכונות ונזמין את הוועדים לשיחה בוועדה. ביקרתי בשכונות של תל-אביב והזדעזעתי. לדעתי עלינו לקדם את פני הרעה. אני מבקש לכן להקדים את הדיון בהצעה לסדר-היום שלי ולהזמין את נציגי השכונות בתל-אביב כמו בערים אחרות ולנסות לבחון כיצד ניתן לקדם פתרונות. דווקא בשנה שאין עליה רבתי יכול משרד השיכון להעביר דירות כדי לפתור בעיות אלה. אני רומז על אפשרות כזו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ההצעה לסדר-היום שלך נמצאת על סדר-יומה של הוועדה ואף התחלנו לדון בה. הפסקנו את הדיון בגלל הפגרה. בפגרה דנו רק באותם נושאים שוועדת הכנסת אישרה לדיון. הוזמנו על-ידי עיריית תל-אביב לסייר בשכונות, ונענינו להזמנה.

ח. שמעוני: אני מבקש שהסיור לא יהיה באמצעות העיריות, אלא שהוא יאורגן על-ידי נציגי שכונות העוני. הם יצביעו על מה שכואב להם.

ה. זיידל: אנו יכולים לבקש להיפגש עם נציגי השכונות.

ח. שמעוני: אפשר לבקש שהסיור יהיה מלווה על-ידי נציגים שלהם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מניחה שתהיה פגישה עם הוועד של אותה שכונה שבה נבקר.

ח. שמעוני: לא תצמח ישועה מכך אם ניפגש רק עם אנשי "חלמיש" או "פרזות".

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: נתחיל לטפל בנושא ונתן לו עדיפות ראשונה.

מסקנות ועדת העבודה בנושא: בעיות העלייה וקליטת העולים בארץ
(הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת ב.צ. קשת)

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לקראת ישיבה זו הכנו טיוטה של מסקנות בנושע העלייה וקליטת העולים בארץ, שבאה לסכם את דיוני הוועדה בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת קשת. זה לא אומר שבכך מסיימת הוועדה את דיוניה בנושאי הקליטה והכרוך בכך. נמשיך לקיים מדי פעם בפעם דיונים על כך. לוועדה הועבר גם הנושא של היורדים, שיחייב

דיון ומסקנות. אבל בנושא שהמליאה העבירה לוועדה אנו חייבים להניח על שולחן הכנסת מסקנות. הכנו טיוטה, נשמע את ההערות וההשגות לסעיפיה השונים ונגבש את ההצעה הסופית.

ב.צ. קשת:

חסרים מספר חברי ועדה המשתתפים בוועידה של סיעת 'תכלת-לבן' בהסדרות. אני מבקש

לכן לא לסכם בישיבה זו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנו עוברים על הטיוטה בקריאה ראשונה ושומעים את ההערות וההצעות.

אני סבורה שיש לפתוח את המסקנות בהבעת

חרדה לגורל העליה.

ב.צ. קשת:

הנושא היה: בעיות העליה וקליטת העולים. היתה לנו אמנם פגישה עם י"ר הנהלת

הסוכנות. (היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנשי הסוכנות השתתפו בכל הישיבות.) חסר לי ענין העליה מברית-המועצות שבו מטפלים מר לבנון וחבריו ולא הסוכנות היהודית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ביררתי את הענין וצמר לי שהם מוסרים מידע לוועדת החוץ והבטחון. הם ביקשו

שנשחר אותם מהופעה בפני הוועדה כי הם אינם יכולים להיות הפשיים בדבריהם. מסרתי את הדברים לחבר-הכנסת קשת והוא קיבל אותם. על כן הם לא הוזמנו לישיבת הוועדה. קיבלתי את השיקול שהדברים נמסרים לוועדת החוץ והבטחון, אשר דנה בנושא על כל השלכותיו.

ב.צ. קשת:

אני מציע שהיושבת-ראש תבדוק פעם נוספת את הנושא.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני מוכנה לעשות כן.

ה. זיידל:

ועדת העבודה היא ועדה פרלמנטרית כמו כל ועדה אחרת. אפשר להחליט שהנושא הוא

חסוי והם יכולים להופיע.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הם לא סירבו להופיע אלא ביקשו את הבנת הוועדה לכך. גם חבר-הכנסת קשת שוכנע שאפשר להסתפק בכך שהמידע נמסר לוועדת החוץ והבטחון. אני מוכנה לברר זאת פעם שניה.

ב.צ. קשת:

אינני משוכנע שאסכים לכל המסקנות. יתכן שמישהו מהחברים יעורר בעיה הקשורה בצוי שזה יהיה מבוסס על מידע שנמסר בוועדת העבודה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני מציעה שחבר-הכנסת קשת ואנכי ניפגש עם מר לבנון פעם נוספת.

את האמור בסעיף 13 נעביר לסעיף הראשון ונאמר שהוועדה מביעה צערה על כך כי בבואה לסכם את הדיון בנושא העליה וקליטת העולים אנו נמצאים במצב של ירידה תלולה ודרסטית בממדי העליה.

ה. זיידל:

בסעיף 2 אני מציע למחוק את המלים "כי בלי קשר עם קצב העליה מארצות שונות".

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

צריך להדגיש כי ההאטה בקצב העליה לא צריכה להרפות את ידינו.

בשר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני מהרהר על המונח "ניצול שעת כושר" המדפיץ בסעיף 2.

ה. זיידל:

הנוסח צריך להיות כי עכשיו הזמן לתכנן את הקליטה בלי לקשור זאת עם קצב העליה.

ב.צ. קשת: לסעיף 3 - נראה לי שמוקדם מדי לברך על הנכונות של קהילות וארגונים יהודיים להירתם לפעולות לעידוד העלייה. אני מבין שזוהי הצעה של יו"ר הנהלת הסוכנות. אני חומך בה, אבל יש לה מחנגדים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: צריך לקוות שתהיה נכונות כזו.

ה. זיידל: אפשר לנקוט נוסח כללי האומר, שהוועדה רושמת לפניה את ההודעה על היוזמה שננקטה בשטח זה.

ב.צ. קשת: בסעיף 4 אנו מתייחסים לכל המדינות או רק למדינות אמריקה הלטינית? את המלים על "הדאגה המכרסת בלב" אפשר להוציא.

שומרון: הבעיה המיוחדת של יהודי מדינות אמריקה הלטינית עלתה בדיוני הוועדה.

השר לקליטת העלייה ש. רוזן: הנסיה להחבוללות קיימת בכל הארצות.

מ. שרמן: מר ספיר סיפר על רשמיו מהסיור ולכן הדגש על מצב היהודים באמריקה הלטינית. מצב זה קיים בכל ארצות המערב.

השר לקליטת העלייה ש. רוזן: הייתי מטיל על התאחדויות העולים תפקיד לא רק בשטח הקליטה, כי הן יכולות להשפיע גם על עידוד העלייה. (י. שומרון: זה מופיע בסעיף אחר.)

השר לקליטת העלייה ש. רוזן: בפרק הדן בתכנון הקליטה וכלי הביצוע בסעיף 2 נאמר ש"קיים צורך במכשיר ממלכתי מרכזי לריכוז סדרי הקליטה". להלן נאמר שקיים משרד הקליטה. הממלכתי הוא משרד הקליטה. אני חושב שהחלק הראשון של סעיף 2 הוא מיותר, הוא סותר את ההמשך המדבר על תפקידי משרד הקליטה. הממשלה הטילה על משרד הקליטה את האחריות לקליטה. אולי המשרד איננו עושה די בשטח זה, אבל מוטל עליו לעשות הכל.

בפרק השני של אותו סעיף מציינת הוועדה שקיימות תופעות של ביורוקרטיה במשרד הקליטה. לעולים יש קשר עם כל המשרדים הנוגעים בדבר. האם הביורוקרטיה היא רק במשרד הקליטה?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: סעיף זה בא להדגיש את הצורך ביתר תיאום בין המשרדים תוך חיזוקו של משרד הקליטה. נוסח זה בא לחזק את ידיו של משרד הקליטה.

י. דומיניץ: התפקיד לרתום גופים וארגונים יהודיים בעולם מוטל על הסוכנות היהודית.

ב.צ. קשת: הכוונות הטובות של הסעיף נוסחה בצורה לא מוצלחת. אני בעד גוף עליון לענייני קליטה. עד כמה שיישמע הדבר תמוה, אני בעד זה שבראש הפעולה יעמוד המשרד לקליטת העלייה, כי ביקורת לחוד וגישה ממלכתית לחוד. משרד הקליטה צריך לרכז בתוכו את כל הפונקציות הקשורות לטיפול בעולה. זוהי גישתי לבעיה. אינני רוצה ששר הקליטה יגיד מדי פעם: הנושא הזה איננו בתחום טיפולי, כי בכך מטפל משרד ממשלתי אחר, או הסוכנות היהודית. השר לקליטת העלייה הוא אחראי על כל מה שנעשה בשטח הקליטה. אני בעד הענקת מלוא הסמכויות לגוף מרכזי. יש הגורסים שהגוף המרכזי בשטח הקליטה צריכה להיות הסוכנות היהודית. אני מתנגד לכך. אני בעד גוף ממלכתי, אשר באופן טבעי צריך להיות המשרד לקליטת העלייה. יש מקום לדבר על קהילות יהודיות, אבל לא בהקשר לכך.

שר הקליטה טוען, כי תופעות של ביורוקרטיה קיימות בכל המשרדים. בבואנו לספל בענייני קליטה אנו מתריעים על תופעות של ביורוקרטיה במשרד הקליטה. אבל זה לא צריך להופיע באותו סעיף הדן בהענקת סמכויות למשרד. על ביורוקרטיה נדבר בהזדמנות אחרת.

ה. זיידל: אני מציע שנקדיש את הסעיף רק למבנה של משרד הקליטה ונאמר אם אנו רואים אותו כמשרד היחיד המטפל בכל הנושאים הקשורים בקליטת עליה, גם באלה שכיום עוסקים בהם משרדים אחרים, או שאנו רואים אותו כמשרד המתאם בין כל הגורמים עם מבנה אחר. בשעתו הצעתי להקים מוסד עליון לקליטת עליה בראשות ראש הממשלה. הגעתי למסקנה שהצעה זו קשה לביצוע. עלינו לחוות את דעתנו אם אנו רואים במשרד הקליטה את הכתובת היחידה לנושאי הקליטה.

השר לקליטת העליה ש. רוזן: אפשר לנקוט נוסח האומר: הוועדה רואה במשרד הקליטה את המכשיר הממלכתי לנושאי הקליטה, שיש להעניק לו את מלוא הסמכויות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מקבלת את העמדה של השר. זוהי גם הכוונה שמשרד הקליטה הוא המכשיר הממלכתי שעליו מוטלת האחריות לקליטת העליה. אינני מציעה לומר שעל המשרד לרכז בידיה את כל הסמכויות, גם אלה שהן בידי משרדים אחרים. על כך נטוש ויכוח די קשה. יש להעמיד לרשות המשרד את הכלים שיאפשרו לו לבצע את התפקידים המוטלים עליו כמשרד האחראי לקליטת העליה.

יש להוציא מסעיף זה את הפסקה הדנה בקהילות יהודיות.

ענין הביורוקרטיה אובל כל חלקה טובה בתוכנו, גם את העולים. אנו חייבים לציין זאת כתופעה קשה ומכבידה. נוציא את המלים "בקרוב פקידות משרד הקליטה".

הסעיף הבא דן בתיאום ושיתוף-פעולה עם הסוכנות היהודית. צריך לכלול במסקנות סעיף הדן בתיאום מירבי בין משרדי הממשלה השונים שיש להם חלק בקליטה.

מ. שרמן: בסעיף 3 צריך לקרוא למשרדי הממשלה להגביר את שיתוף-הפעולה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הוועדה קובעת למשרד הקליטה, למשרדי הממשלה האחרים ולסוכנות היהודית להגביר את שיתוף הפעולה ביניהם.

ל. דיציאן: האמור בסעיף 4 של פרק ב' לא מובן לי.

השר לקליטת העליה ש. רוזן: זה מובן אבל קשה לביצוע.

מ. שרמן: יש להזכיר את דרישת השר להקים צוות על-משרדי לתכנון ולשינוי סטרוקטוראלי של המשק לאור הציפיות לטווח ארוך של קליטת עליה.

ל. דיציאן: אני מציע למחוק את הסיפה של הסעיף המתחיל במלים "ולא היה בהן כדי להצביע על מעוף ויוזמות להכנת החשתיח- - -"

ב.צ. קשת: בהצעה זו נאמר שאלה שהיו צריכים לתכנן את קליטת העליה לוקים בחוסר מעוף והיעדר יוזמה. אני חושב שזה נכון. אם חבר-הכנסת דיציאן מציע למחוק את הפסקה הזו ויש תמיכה להצעתו, אני אכלול את מה שנאמר כאן בהצעות שאגיש.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנו ננסח מחדש את הסעיף לאחר שנראה את ההצעה שיגיש חבר-הכנסת קשת.

ת. שמעוני: הסעיף הראשון בפרק ג. מזמין את העולים לציפיות מעל ומעבר לאפשרויות של המדינה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני הייתי מקצרת את הסעיף. הדברים נאמרו בדיוני הוועדה ואנו שהתדלנו לאזן אותם.

ח. שמעוני: אם הסעיף ישאר בנוסח המוצע, אני שומר לעצמי את הזכות להציע נוסח אלטרנטיבי. לדעתי

אין מקום לסעיף זה.

ה. זיידל:
אני מציע לומר: הוועדה מציינת בצער כי המוסדות העוסקים בקליטה לא השכילו לרכוש במידה מספקת את אהדתו של ציבור הנקלטים במדינה. אי-אפשר לייחס זאת רק למשרד הקליטה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
הכוונה לומר שעל אף כל מה שעושה משרד הקליטה, הוא לא רכש למעשה את אהדת ציבור הנקלטים.

מ. גז:
יש לי ביקורת חריפה על מוסדות הקליטה והפקידים העוסקים בקליטה, אבל אני חוששת שנוסח כזה עלול להסית את הנקלט נגד הקולט. העולים יטענו: הנה ועדת הכנסת במסמך רשמי אישרה את טענותינו. אנו חייבים לנסח את המסקנות שלנו בזהירות שמא הן לא יובנו כהלכה או יתפרשו בצורה לא נכונה. עלינו לזה ביטוי לאי-שביעות רצוננו בצורה יותר מתונה.

ח. שמעוני:
אני מציע למחוק את הפסקה הראשונה של הסעיף ולהתחיל במלים: הוועדה התקשתה בסיכום ממצאיה-- כן אני מציע להחליף את המלה "פקיד" במלה "קולט" ולדבר על יחס הקולט לנקלט. כן יש למחוק את המשפט האחרון של הפסקה השניה.

ב.צ. קשת:
בסופו של דבר ניתקל בשאלה: האם הקליטה נכשלה או לא? וכאן לא יעזרו שום ניסוחים קוסמטיים. יש הגורסים שהקליטה נכשלה. אפשר להצביע על הגורמים האשמים בכשלון. יש גרסה האומרת שהקליטה הצליחה, אבל פה ושם יש פגמים וליקויים שצריך לחקן אותם. האם גם את הליקויים לא צריך להביא לידיעת הציבור? (מ. גז: האם כך אמרתי?) יש הבדל יסודי בגישה לבעיות הקליטה בארץ. אני בהצעותי אומר דברים יותר חריפים. חברת-הכנסת גז מטפלת בעולים והיא שומעת מהם דברים הרבה יותר קיצוניים מאלה הכתובים במסקנות. לידיעת איזה ציבור את חוששת להביא את הדברים? אם את חושבת שזה נכון, מדוע לא להביא זאת לידיעת הציבור? יש לי דעה משלי על השאלה כיצד פותרים או לא פותרים את בעיות הקליטה. אני בהחלט בעד ציון עובדות שהן בסדר. אני בעד הוקעת עובדים שבהתנהגותם פוגעים בקליטה וגם בעליה - ואני אומר זאת באחריות גמורה. אנשי המשרד יודעים זאת. (מ. שרמן: זה לא משתמע מהסעיף.) אני בעד אמירת האמת כפי שאנו רואים אותה. אני נגד ציד-מכשפות ב"עמידר" או משרד הבטחון וגם במשרד הקליטה, אבל אני בעד קביעת העובדות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אפשר לומר כי הוועדה מציינת בצער שמשרד הקליטה וחלק ממוסדות הקליטה לא הצליחו לרכוש במידה מספקת את אהדתו של ציבור הנקלטים במדינה לפעולותיו, במיוחד מציינת הוועדה בצער את ההרגשה שפשטה בקרב ציבור הנקלטים על חוסר יחס אנושי מספיק לבעיותיהם והיעדר יוזמה ותנופה לפתרון בעיות הקליטה. כאן המקום לכלול את הקטע שהציע חבר-הכנסת שמעוני. אני הייתי מדברת על יחס הפקיד לנקלט, כי יש הבדל בין מה שניתן לדרוש מהפקיד לבין מה שאנו יכולים לדרוש מהאזרח. אני מסכימה למחיקת הסיפא של הקטע השני.

מ. שרמן:
סעיף 2 מדבר על התיישבות באזורי הספר. 60% מהחושבים שהתווספו בגליל בשלוש

השנים האחרונות היו עולים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
בכמה גדלה אוכלוסיית הגליל בשנים אלה?

מ. שרמן:
נצרת-עליה, מגדל-העמק, כרמיאל - אלה עיירות המאוכלסות בעולים חדשים. מחצית מתושבי עכו הם עולים חדשים. הוא הדין צפת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
נאמר: התיישבות באזורי הארץ השונים, ובמיוחד אזורי הפיתוח.

ח. שמעוני:
במקום "שכונות עוני" יש לדבר על שכונות מעורבות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
נוציא את הפסקה על שכונות עוני.

ה. זיידל: כאשר מדובר על התיישבות האם הכוונה היא להתיישבות חקלאית?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: התיישבות על צורותיה השונות.

ה. זיידל: יש מושג של התיישבות במדינת ישראל. הליכה לאזורי פיתוח זו לא התיישבות.

ב.צ. קשת: הכוונה היא להציב בפני העולים אתגרים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: התיישבות זו לא רק התיישבות חקלאית. לכן אמרנו: התיישבות באזורי הארץ השונים.

הסיפא של סעיף 2, המדברת על תכנית החומש

של משרד השיכון, אינן מקומה כאן.

צריך לציין את היוזמה שנוקטות רשויות המיד בהצלחה. יש להצטרף שמאמצים אלה לא הוכתרו

הנוסח צריך להיות חיובי: יש להמשיך לעודד את היוזמה של רשויות מקומיות למשוך עולים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: יש לברך על היוזמה ולהמשיך לעודד אותה.

אני מציעה למחוק את הסיפא של הפסקה השנייה של סעיף 4 בפרק ד': עידוד הפיתוח להגברת הקליטה.

גם כאן אני מציע לנקוט נוסח חיובי ולומר

שעל משרד הקליטה להרחיב את פעולות ההסברה על הצורך במתן הקלות לעולים חדשים כדי להקל על קליטתם.

ב.צ. קשת: המצב הוא ששכבות רחבות בציבור שונאות את העולים כי הן חושבות שהעולים זוכים בהקלות והטבות מפליגות. יש אומר בפירוש שיש גורמים האשמים בכך. (ח. שמעוני: מי האשם, לדעתך?) נחפש ונמצא. אפשר גם לא לדבר על בידוקרטיה אלא לומר שהטיפול בעולים לא צריך להיות בדרך ביורוקרטית. אבל אנו קובעים שיש תופעות של ביורוקרטיה; אנו קובעים שהרשויות לא השכילו למנוע את האווירה שנשתררה בציבור כלפי העולים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: נשאר את הרישא של הפסקה ונאמר: הרשויות המופקדות על מערכות החינוך וההסברה בישראל לא השכילו למנוע תופעה שנשתרשה בקרב שכבות רחבות בציבור בישראל לראות במערכת ההקלות לקליטה ראשונית קיפוח לעומתם.

ח. שמעוני: התופעה קיימת וצריך להיאבק בה. צריך להגביר את מאמצי ההסברה בקרב הציבור הרחב כדי שלא יראה בהטבות האלה פריבילגיות אלא צורך בסיסי לקליטתם של העולים. לא מערכת ההסברה אשמה בכך, היא עשתה הכל, אבל הציבור לא השתכנע. לכן צריך להגביר את המאמצים האלה.

מ. שרמן: אני מודה שלא פעלנו בשטח זה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ננסח את הסעיף מחדש ברוח הדברים שנאמרו על-ידי חברי הוועדה.

בסעיף 5 אפשר לומר כי הוועדה רשמה לפנייה שהקריטריונים הם אחידים. הוועדה בדעה שיש להקפיד על אחידות בביצוע הקריטריונים.

ה. זיידל: אני בעד מחיקת הסעיף. קריטריונים אחידים מקפחים עולים המגיעים לארץ חסרי כל.

ח. שמעוני: מדובר על מקרים בהם משפחה קטנה מקבלת דירה גדולה, בעוד שמשפחה בת הרבה נפשות

מקבלת דירה קטנה.

ב.צ. קשת:

השאלה היא איך לנסח את הבעיה שהעלה חבר-הכנסת שמעוני, שחלק מהעולים לא ירגישו עצמם מקופחים לעומת עולים אחרים, ושהשוויון בין העולים לא רק ייעשה אלא גם ייראה. המשרד צריך להבין שוועדת העבודה רוצה כי הפעולה תחבצע במלוא השוויון, ההגינות והצדק.

מ. שרמן:

אני מציע: הוועדה רשמה לפנייה שהקריטריונים הם אחידים וקוראת לרשויות הקליטה לעשות מאמצים שהדבר לא רק ייעשה אלא גם ייראה.

ל. דיציאן:

מספיק לומר שהביצוע של הקריטריונים יהיה אחיד. זה עונה על הבעיה.

ח. שמעוני:

בביצוע המדיניות הלכה למעשה צריך להימנע מהרגשת קיפוח של יוצאי ארצות שונות, אפילו

הקריטריונים הם אחידים לכל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנו רשמים לפנינו שהקריטריונים הם אחידים לגבי כל העולים מכל הארצות. הוועדה בדעה שעל משרד הקליטה להקפיד הקפדה יתרה על מימוש זכויות העולים על-פי הקריטריונים. להן נאמר שעל משרד הקליטה להביא לידיעת העולים בשפות שונות את זכויותיהם.

ב.צ. קשת:

אני מציע שנשקול פעם נוספת את ניסוח הסעיף.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ננסח את הסעיף מחדש לאור ההערות שנשמעו ונביא את הנוסח לפני הוועדה.

מ. שרמן:

האמור בסיפא על הארכת תקופת הזכאות הוגשם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הוועדה רושמת לפנייה שמשרד הקליטה האריך את משך הזכאות לדיור לעולים יחידים משלוש

שנים לחקופה של חמש שנים.

העבודה:

האמור בסעיף 6 הוצע על-ידי אנשי משרד

ד. כוכבי:

ההצעה היא: הוועדה סבורה כי יש להרחיב את מעגל התפקידים המוגדר כמשרות לאקדמאים, כגון: מזכירות אקדמאיות, אחיות אקדמאיות וכו'. את היתר יש להוציא כי נושא התקנים איננו בידי משרד העבודה בלבד אלא גם בידי נציבות שירות המדינה.

ח. שמעוני:

אני מבקש להבין: האם פירוש הדבר שמי שאיננה אקדמאית לא תוכל להיות גננת, או

אחות?

ד. כוכבי:

זה ענין לבדיקה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

נוציא את הגננות מהרשימה.

ח. שמעוני:

גם מזכירות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

את האקדמאים יש לכוון למקצועות נוספים. זוהי המלצה של הוועדה למשרד העבודה.

ח. שמעוני:

אני מסכים לפסקה הראשונה בלי לפרט את המקצועות.

ש. לנדאו:

הבעיה היא שעולה שיש לו הכשרה אקדמאית יתקשה לקבל משרה שאיננה מוגדרת כאקדמאית. אם אנו מגדירים תפקיד כאקדמאי פירוש הדבר שמי שאיננו אקדמאי לא יוכל למלא אותו למרות שהיום הוא מסוגל למלאו. אנו צריכים לראות את הבעיה משני צדדיה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

דומה הדבר למהנדסים והנדסאיים. קיימת הגדרת תפקידים.

ד. כוכבי:

מהו המצב כיום? בחורות הצריכות ללכת לעבודה בתעשייה פונה לשירותים על אף שחסרה להם השכלה מספקת. זה מוריד את רמת השירות. היא מסיימת בית-ספר יסודי, לומדת שנה וחצי או שנתיים בבית-ספר לפקידות, והיא מזכירה. אם נעלה את התכונות הדרושות למילוי משרות אלה, נמשוך גם ישראליות לתפקידים אלה.

מ. שרמן:

הכוונה היא להרחיב את המעגל ולא לסגור אותו.

ח. שמעוני:

אדם ההולך למשרה מינהליה שלא צמודה אליה דרישה לתאר אקדמי, בשל היותו אקדמאי הוא מקבל את משכורתו לפי דירוג אקדמאי. אם נצמיד למשרות האלה תאר אקדמאי, אדם שאין לו השכלה אקדמאית לא יוכל להתקבל אליהן. זוהי סגירת אופציות בפני אנשים אחרים, אפילו בפני עולים לא אקדמאים. עם כל הכבוד לתאר, המדינה איננה מיועדת רק לאקדמאים.

ה. זיידל:

אני מציע שנבחן את השאלה באופן אובייקטיבי. זוהי אחת הבעיות המקשות על קליטתם של עולים אקדמאים. לכן התנגדתי בהסתדרות להצעה שמי שיש לו תאר אקדמאי ישתלב בדירוג האקדמאי למרות שהוא עובד כלבלר, כי נציבות שירות המדינה מקבלת למשרות אלה עובדים שאינם אקדמאים. ההחלטה שקיבלה ההסתדרות נוגדת את המגמה של קליטת אקדמאים. עכשיו באים לתקן את המצב ואומרים שמשרות אלה תוגדרנה כמשרות לאקדמאים.

ח. שמעוני:

אקדמאי יכול להתקבל לכל משרה.

ה. זיידל:

יתכן שלא צריך לכלול ברשימה את כל המשרות המנויות כאן. צריך לבחון זאת שנית.

ש. לנדאו:

הדוגמה הנראית לי כבעלת תוכן היא של המזכירות, משום שאין לנו בארץ מוסד להכשרת

אחיות אקדמאיות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

עכשיו החלו התלמידות בבית-ספר לאחיות ללמוד באוניברסיטה.

ש. לנדאו:

צריך לכאות את הקשר בין הארץ לבין העולים. בענין המזכירות יש נקודה-מפגש, מה שאין כן במשרות האחרות. אפשר להביא את המזכירות האקדמאיות כדוגמה יחידה.

ל. דיציאן:

יש מדינות שבהן נקבע מראש בתקן של השירות הציבורי איזה משרות מחייבות השכלה יסודית, איזה משרות דורשות תעודת בגרות, ואיזה משרות רשאים למלא אנשים בעלי השכלה אקדמאית. באנגליה אין כדבר הזה, שם אנשים מתקבלים לעבודה לפי מדרג ואחרי בחינות. המעבר מדרגה לדרגה כרוך בבחינות שהן לעתים יותר קשות מהבחינות המסובכות ביותר באוניברסיטה. אינני יודע אם בנציבות שירות המדינה יש מגמה לעבור לשיטה הקונטיננטלית המקובלת בצרפת, בגרמניה, בהולנד או באוסטריה, שם נקבע מראש התאר האקדמאי שהמשרה מחייבת.

בסעיף זה לא הייתי נותן פירוט אלא אומר באופן כללי: הוועדה סבורה שיש להרחיב את מעגל התפקידים המוגדר כמשרות לאקדמאים על-מנת להרחיב את המסגרת של קליטת עולים אקדמאים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הוועדה ממליצה בפני משרד העבודה ונציבות שירות המדינה לבדוק את יישומו של רעיון זה.

ד. כוכבי:

בסעיף 7 מוטב לדבר על אפשרויות תעסוקה במשק שתחבסננה על פיתוח המשק.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

נכין טיוטה חדשה שחובא לפני הוועדה. לנושא התעסוקה אפשר להקדיש פרק נפרד.